ভৌগােলিক সংজ্ঞা

প্ৰশ্ন ১। সংজ্ঞা লিখা: হিমবাহ, হিমশিলা, প্ৰবালদ্বীপ, পশ্চাৎভূমি, ভূমিকম্প, আগ্নেয়গিৰি ।

উত্তৰঃ হিমবাহ :- বৰফেৰে ঢক খাই থকা অতি ওখ পৰ্বত ঠায়ে ঠায়ে পৰ্বতৰ গাৰে ধীৰে ধীৰে গলিত বৰফ নামি আহে । ইয়াকে হিমবাহ (Glacier) বােলে ।

হিমশিলা :- মেৰু অঞ্চলৰ সাগৰত ঠায়ে ঠায়ে পানী গােট মাৰি বৰফ হয় আৰু তাৰে কিছু অংশ পানীত ওপঙি থাকে । ইয়াকে হিমশিল (iceberg) বা বৰফৰ পৰ্বত বােলে ।

প্ৰবালদ্বীপ :- সাগৰৰ তলত থকা প্ৰবাল পােক মৰি স্তুপীকৃত হৈ আন কিছুমান পদাৰ্থৰ লগ লাগে আৰু সাগৰত দ্বীপৰ সৃষ্টি কৰে । এনে দ্বীপকে প্ৰবাল দ্বীপ (Coral Island) বােলে ।

পশ্চাৎভূমি :- সাগৰ বা নৈৰ পাৰৰ অঞ্চলবােৰক পশ্চাৎভূমি বােলা হয় ।

ভূমিকম্প :- ভূগৰ্ভত থকা শিলৰ ছটা বা ফলকবােৰ স্থানচ্যুত হােৱাৰ ফলত পৃথিৱীৰ উপৰিভাগত উঠা কম্পনকে ভূমিকম্প (Earthquake) বুলি কোৱা হয় ।

আগ্নেয়গিৰি :- সময়ে সময়ে কোনাে কোনাে পৰ্বতৰ পৰা ভূগৰ্ভত থকা উত্তপ্ত গলিত ধাতৱ পদাৰ্থ , জুই , ধোঁৱা আদি প্ৰবল বেগেৰে ওলাই আহে আৰু ইয়াকে আগ্নেয়গিৰি (Volcano) বুলি কোৱা হয় ।

প্ৰশ্ন ২। জোৱাৰ ভাটা কাক বােলে ? কিহৰ বাবে জোৱাৰ ভাটা হয় ? ই কেই প্ৰকাৰৰ ?

উত্তৰঃ সাগৰৰ পানী উঠা – নমা কৰাকে জোৱাৰ ভাটা বােলে । চন্দ্ৰ আৰু সূৰ্যই পৃথিৱীক আকৰ্ষণ কৰাৰ ফলত জোৱাৰ ভাটা হয় । জোৱাৰ ভাটা দুই প্ৰকাৰৰ ওফন্দি উঠা জোৱাৰ (Spring Tide) ভাটা আৰু নাটনি জোৱাৰ (Neap Tide) ।

প্ৰশ্ন ৩। ভূমিকম্প জোখা স্কেলৰ নাম কি ? ইয়াক কোনে উদ্ভাৱন কৰিছিল ?

উত্তৰঃ ৰিষ্টাৰ স্কেল । ইয়াক উদ্ভাৱন কৰিছিল আমেৰিকাৰ ৰিষ্টাৰ নামৰ ভূ বিজ্ঞানী এগৰাকীয়ে ।

প্ৰশ্ন ৪। প্ৰবাল দ্বীপ কেনেদৰে সৃষ্টি হয় ? ভাৰত মহাসাগৰত থকা প্ৰবাল দ্বীপ এটাৰ নাম লিখা ।

উত্তৰঃ সাগৰৰ তলত থকা প্ৰবাল পাোক মৰি তূপীকৃত হৈ আন কিছুমান পদাৰ্থ লগ লগাৰ ফলত প্ৰবাল দ্বীপৰ সৃষ্টি হয় । ভাৰত মহাসাগৰত থকা এটা প্ৰবাল দ্বীপ হৈছে লাক্ষা দ্বীপ ।

প্ৰশ্ন ৫। চুনামিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা ।

উত্তৰঃ সাগৰৰ তলিত হাোৰা ভূইকপক চুনামি (Tsunami) বুলি কোৱা হয় । চুনামি হ'লে সাগৰৰ ঢৌবাোৰে প্ৰলয়ংকাৰী ৰূপ লয় । তেতিয়া সাগৰৰ উপকূল অঞ্চলৰ ঘৰবাৰী সাগৰৰ ঢৌৱে বুৰাই পেলায়। ফলত মানুহ তথা অন্য জীৱ – জন্তুৰ প্ৰাণ হানি হয় , সা – সম্পত্তি , ঘৰ- দুৱাৰ ধ্বংসপ্ৰাপ্ত হয় । চুনামি প্ৰলয়ংকাৰী প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগসমূহৰ ভিতৰত অন্যতম দুৰ্যোগ বুলি চিহ্নিত হৈ আহিছে ।

প্ৰশ্ন ৬। খালী ঠাই পূৰণ কৰা –

(ক) পৃথিৱীৰ ভিতৰত বৃহত্তম দ্বীপটোৰ নাম …………….।

উত্তৰঃ পৃথিৱীৰ ভিতৰত বৃহত্তম দ্বীপটোৰ নাম গ্ৰীণলেণ্ড ।

(খ) পৃথিৱীৰ ভিতৰত বৃহত্তম ব – দ্বীপটোৰ নাম …………….।

উত্তৰঃ পৃথিৱীৰ ভিতৰত বৃহত্তম ব – দ্বীপটোৰ নাম সুন্দৰবন ।

(গ) ………………. পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ মৰুভূমি ।

উত্তৰঃ চাহাৰ পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ মৰুভূমি ।

(ঘ) পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ জলপ্ৰপাতটো হ'ল……………..।

উত্তৰঃ পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ জলপ্ৰপাতটো হ'ল এঞ্জেল ।

(ঙ) ……………… হ'ল পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ হ্ৰদ ।

উত্তৰঃ কাস্পিয়ান হ’ল পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ হ্রদ ।